

MINIMALIZEM

- Prostor je **čim bolj očiščen** (ni ornamentov), **čim bolj prost**, s **čim manj elementi** → opazimo pa tiste, ki jih hočemo poudariti.
- Minimalizem je **estetika, moda v 2. polovici 90-ih let**. Vendar ni samo moda, ampak kompleksno vprašanje z dolgo zgodovino.
- Minimalizem je **reakcija na postmoderno in dekonstruktivizem** (prisotna do konca 60-ih let).
- V teoriji **KRITIKA POSTMODERNE**: preveč na **lahak način uporabljeni historični elementi**, ki služijo kot kulisa. Arhitekt Moore- Piazza de Italia.
- **DEKONSTRUKTIVIZEM** pa je preveč **filozofski**. Arhitektura je nasprotno od dekonstrukcije, zato nastane **paradoks: graditi- razgraditi**.

- **ALBERTO CAMPA BAEZA:**
  - Zelo pomemben arhitekt (v 90-ih)- kanoni.
  - Korenine v **modernej arhitekturi**.
  - Moderna je pomenila **odgovor na aktualne probleme** z aktualnim znanjem.
- **ADOLF LOOS:**
  - Je najbolj znan po **odrekanju ornamentu**.
  - **Teoretski razmislek**: paralelno z razvojem civilizacije gre za zmanjšanje uporabe dekoracije oz. ornamentov.
  - (Plemena se barvajo, obrezujejo).
- **LE CORBUSIER:**
  - Prezame zgornjo misel Loos-a.
  - **Konstrukcija je arhitekturni izraz**; dodatki iz postmoderne v sedanji arhitekturi nimajo mesta.
  - **Sodobna arhitektura mora biti brez ornamentov**.
- **TEORIJA BAUHAUS-A:**
  - Zgrajena na zgornji filozofiji (**odrekanju ornamentov**).
  - Delali so iz materiala (določenih postopkov), ki narekujejo način dela.
- **SOCIALNE INSPIRACIJE:**
  - Po **30-ih letih**.
  - Minimalizem v moderni želi z minimalnimi sredstvi narediti čim več stvari.
  - Najbolj elementarni odnos do sočloveka: **vsem morajo biti zagotovljeni relativno dobri bivalni pogoji**.
  - Arhitektura je primarno zgrajena zaradi **postavitve bivališč**, ne pa zaradi 'lepega' kot slikarstvo.
- **PIONIRJI MODERNIZMA: Loos, Le Corbusier, Mies**
- **ALEJANDRO DE LA SOTA:**
  - **Hiša v Teragoni: mestna hiša, upravni objekt**.
  - **Askeza v oblikovanju, vizualni učinki**.
  - **Španski moderni arhitekt**.

- **ALDO ROSSI:**
  - 60-a leta.
  - Utrjeval **teorijo arhitekture mesta**.
  - **Traktat upora:** pokazati, da so **historični elementi prevedeni v sodoben prostor** (arhitekturni jezik), lahko prisotni tudi v sodobni arhitekturi.
  - Primer: objekt, ki ne želi biti kaj posebnega.
- **LUIS BARRAGAN:**
  - Že pokojni **mehiški arhitekt**.
  - Intenzivno se je posvečal **močnim barvam** (značilnosti lokalne arhitekture), **teksturam in kontrastom svetlobe**.
  - Ustvarjal je **čiste ploskve**, stene narejene iz **ometa, sušene opeke ali lesa**. Z naštetimi elementi, kamor je pogosto vključil tudi **vodo**, je ustvarjal **kompozicije, povezane z naravo**.
  - Njegova dela so trdno povezana s pokrajino; njegove stene zapirajo dvorišča ter jasno razmejujejo prostore.
  - Njegov najbolj pogost **motiv je prazno dvorišče**, žarečih barv in težkih kontur svetlobe in sence.
  - Ni se strinjal z modernisti, ki so ustvarjali transparentno (ponavadi stekleno) arhitekturo. Sam je želel ohraniti **varen, zaprt prostor med stenami**.
- **HERZOG & DE MEURON:**
  - Čim bolj **asketska arhitektura**.
- **AUGUSTE PERRET:**
  - **Nacionalna biblioteka v Parizu**.
  - **Stolpi** označujejo prostor, ostalo je **pod zemljo**.
  - Kompozicija v prostoru: stolpi kot **štiri knjige, razprte na vogalih**.
- **SEVERRE FEHN:**
  - **Norveški arhitekt**.
  - Projektira **skandinavski paviljon v benetkah (Giardini) 1962**.
  - **Najbolj prepričljiv objekt minimalizma:** z manj sredstvi dosežemo ogromno.
  - Benetke so kontrast Norveški.
  - Pri oblikovanju uporabi **skromne materiale:** viden beton, lesene paravane in steklo.
  - Kaže **spoštljiv odnos do narave in ohrani drevesa**, ki so bila na parceli, tako da jih umesti v notranjost objekta.
  - Pri oblikovanju se kažeta **zadržanost in askeza**.
  - Svetloba: **strešni nosilci so kot noži:** ostro svetlobo razrežejo na difuzno, ki je bolj značilna za Skandinavijo.
- **Ta način se pojavi tudi v GALSBI:**
  - **Praznina prostora- tišina v glasbi:** enako pomambna kot ostali elementi oz. znaki.
- Umetniki nočejo sprejeti izraza 'minimalizem'.

- **AMERIKA:**
  - V Ameriki je minimalizem **bolj prisoten** kot v Evropi.
  - **V 60-ih letih** se med umetniki pojavi **interes za prostor**.
  - **'Pisoar v umetniški galeriji'** → **'prostor je kontekst'** sodeluje pri predmetu in ga ustvarja.
  - V 60-ih v Ameriki- **LAND ART:** umetniki **posegajo v prostor** (ravna cesta čez pokarjino). Evropski prostor je drugačen, bolj razgiban.
- **RICHARD SERRA:**
  - **Ukrivljene skulpture** postavljene zunaj **na trgih**.
  - Vnaša v prostor elemente in ga deli.
- **VALTER DE MARIA:**
  - Z letalom nad Ameriko iskal prostor, ki bi bil primeren za njegovo
  - **'LIGHTNING FIELD'**
  - **400 palic iz inoxa** postavljenih na območju **1km x 1 milja** (ameriški in evropski merski sistem).
  - Zgornja višina palic je v **isti ravnini**, med seboj so **isto oddaljene**.
  - Pričarajo **nestvarno doživetje**, kateremu da pravo podobo **okolje-palice privlačijo veliko število strel** (od tu ime).
  - **Naravni fenomen uporabi za umetniško delo**.
  - Ker ni prosto za ogled, se moraš prej prijaviti in nato razstavo opazovati 24 ur.
- **JAMES TURRELL:**
  - Par let iskal **krater v Arizoni**- naravna posoda.
  - Prostor, ki ne bi bil z ničemer zmoten.
  - Raziskuje **optične učinke**.
- **DONALD JUDD:**
  - V upoščenih **vojaških skladiščih** (2 hangerja) je odprl **umetnostni center**.
  - Jekleni kubusi- **inox- poliran do prozornosti:** ambivalenca.
- Umetniki pravijo, da mora biti **razstavni prostor čim bolj anonimen**, da pride umetnina do izraza. Arhitektura ne sme konkurirati umetniškim delom.
- **FRANK O. GEHRY:**
  - **Guggenheim muzej v Bilbao v Španiji**.
  - V njem so razstavljeni **deli Richarda Serra-e**, ki se **krešejo** z oblikovanim prostorom, ker je oblikovanje preveč podobno.
- **CLAUDIO SILVESTRIN:**
  - Uredil **stanovanje (230m²)** dvema angleškima umetnikoma.
  - Iskal je bistveno. Prostoru je **odvzel elemente**, da lahko **posameznik zapolni praznino**.
  - Čez prostor studia teče **bela stena na kateri se slikajo sence**.
  - **Prosojna stena** za prehod v bolj zaseben prostor.
  - Iz dnevnega prostora je **pogled na Temzo**.

- **Kuhinja je popolna askeza:** iz kamnitega pulta so izrezane luknje za gorilec štedilnika. Tudi umivalnik je iz kamna.
  - To zahteva večjo preciznost tudi v izvedbi- dražje.
- **Tekst (članek): 'RAZKOŠJE PRAZNE SOBE':**
  - Prišli smo do **preloma- ni več luksuz imeti čim več.**
  - V **praznem prostoru** bolj **opaziš posamezne elemente** (tudi v trgovinah je očiščen prostor + par oblek).
  - **Naprave odvarčajo našo pozornost** in zmanjšujejo koncentracijo (preveč funkcij, preveč aparatov). Z novo tehnologijo ni več prijazen svet in ne lajša več življenja.
  - **Luksuz danes: imeti dovolj prostora.**
- **JOHN POVSON:**
  - Izda **knjigo 'Minimal'**, kjer skuša prodreti do **bistva stvari.**
  - **Ureditev majhnega stanovanja.**
  - **Žaluzije** postavi vzdolž cele stene kjer so okna- nastane **difuzna svetloba.**
  - **Delilna stena:** bivalno- zasebno.
  - V kopalnici je **banja iz kamna**, po tleh je **marmor**, za pipo je uporabljena samo **cev.**
- **LIVIO VACHINI:**
  - **Švicarski arhitekt** v skupini s **Luigi Snozzi-jem.**
  - **Sodobni klasicist.** Klasična arhitektura je arhitektura konstrukcije in tektonske logike.
  - Ima zanimiv odnos do arhitekture- vsa njegova **arh. izhaja iz konstrukcije.**
  - Je **občudovalec Mies-a.**
  - **POSTULATI (nekoga drugega):**
    1. Integriteta dela.
    2. Totalnost (nedeljivo delo brez detajlov).
    3. Simetrija (ravnovesje, ne kot enakost)
    4. Individualnost
  - **Stanovanjska hiša- 4 stanovanja naložena eno na drugo.**
  - **Konstrukcija pokazana na fasadi-** vidi se kaj je nošeno in kaj nosilno.
- **MIES VAN DER ROHE:**
  - **Aktualnost** v današnjem času.
  - **Prostor, ki je univerzalen** za kakeršen koli namen (hitro življenje in hitro spreminjanje).
  - **'Funkcionalizem je neživljenski'**, ker definira prostore in se ne prilagaja načinu življenja.
- **GERRIT RIETVELD:**
  - **Hiša v Utrecht-u 'Rietveld Schöder House, 1924'** za mati s tremi otroki.
  - Prostor je **fleksibilen** in ga je možno spreminjati.
  - Vse je **skupen bivalni prostor**, ki se **pregradi z izvlečnimi stenami.**

- Prostori so **vseskozi v uporabi**, ker se prilagajajo potrebam- danes aktualno.
- **Ang. Arh. ...?**
  - **Sekundarno stanovanje v Parizu** (za angleški par) na strehi 8 nadstropne stavbe.
  - **Majhen prostor (30m²)**, a relativno veliko zahtev naročnikov (zavetje zanj, tudi za goste, ki jih lahko prenočita...)
  - V prostoru so **trije stebri**:
    1. Vse kar rabimo v **kuhinji**.
    2. **Kopalnica**.
    3. **Dnevni prostor**.
  - Med stebri se prostor po potrebi **odpira in zapira**.
  - Čim bolj **enostavna ureditev**.

TADAO ANDO: 1941

- **Sinonim minimalista** v arhitekturi.
- Zelo zanimiva strokovna forma.
- **Japonski arhitekt**, ki **nima formalne izobrazbe**.
- Izobrazil se je sam, ko je **potoval po Evropi**.
- **FASCINACIJA**:
  - **Rim- Panteon**: vertikalna razsežnost prostora, na vrhu odprtina-svetloba (daje prostoru večjo plastičnost kot sama forma).
  - **Fantazijski prostori Piranessi-ja**- stopnišča.
- **Upor proti družbi potrošnikov** ... Japonska dežela, ki je prenaseljena, ekonomski bum kapitalizma (zdaj pri nas). Bolj pomembno se je odreči tem stvarim. Živimo v obdobju, ko se kvaliteta življenja niža.

ROW HOUSE IN SUMIYOSHI, OSAKA, 1975

- Njegov **prvi realiziran projekt**.
- Enostavna **eno-nadstropna stavba** umeščena v **ulični niz ozkih hiš**.
- Hiša je takoj opažena zaradi **prazne betonske fasade**, ki ima le **vhod**.
- **Tloris** je majhna površina, razdeljena na **3 enake pravokotne glavne prostore**, medtem ko je **osrednji prostor atrij**.
- Za nas je to nesprejemljiva arhitektura.
- Japonski stik z naravo je drugačen kot naš- **japonska arhitektura je zelo povezana z naravo**.
- Neposredna izkušnja zunanjega prostora- atrij.
- Japonska je prenaseljena, zato imajo zelo majhna stanovanja. Tehnološko gledano (aparature) pa so družba izobilja.
- Ando dela z **netradicionalnimi materiali** za to deželo.

ROCCO HOUSING I., KOBE, HYOGO, 1983

- **Večstanovanjski objekt z 20 enotami.**
- Umeščen je v **bližino zaliva** (razgled nanj) na **strmo pobočje** (60°).
- Enote so **kvadrati** velikosti **5,4 x 4,8m**.
- **IZHODIŠČE:** vsaka stanovanjska enota ima **teraso na strehi druge** enote, **pogled na morje** in **vhod od zunaj**.
- Idealno obdelan **viden beton**.
- Tloris je **skoraj simetrična zazidava**.
- Med enotami so **javni, zunanji prostori**.

ROCCO HOUSING II., KOBE, HYOGO, 1983

- **50 stanovanjskih enot**- grajenih zaradi uspešnosti Rocco Housing I.
- Enote stojijo **druga zraven druge** in so projektirane na **5,2 x 5,2m mreži**.
- Vsaka **streha je terasa**.
- Integracija grajenega in zelenega.

- Trenutno v neposredni bližini gradijo še večji- **Rocco Housing III**.